

Sygn. akt I. C 386/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska
Protokolant	starszy sekretarz sądowy Wioletta Mierzejewska

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2018 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w S. zastąpionemu przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej**

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda J. B. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Aresztu Śledczego w S. zastąpionego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400,- (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. odstępuje od obciążania powoda brakujących kosztami sądowymi.

SSO Małgorzata Szostak-Szydłowska

Sygn. akt: I. C. 386/17

UZASADNIENIE

Powód J. B. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w S. z pozwem, w którym domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 40.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia założenia pozwu, tj. 21 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz wybranego przez Sąd domu dziecka w S. kwoty 50.000,00 zł i rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, że był osadzony w Areszcie Śledczym w S., gdzie stale występowało przeludnienie, a liczba osadzonych była przekroczona. Powierzchnia celi mieszkalnej wynosiła mniej niż 3 m² na osobę osadzoną w jednostce penitencjarnej. Ponadto powód podał, że codzienne posiłki nie miały odpowiedniej wartości odżywczej, porcje były zanizane, nie miały odpowiedniej wagi ani wartości odżywczej. Zdarzało się też, że produkty były nieświeże, tylko obmyte wodą, na niektórych znajdowała się pleśń, niejednokrotnie po spożyciu posiłków wymiotował. Powód podniósł także, że cele mieszkalne były zagrzybione, co wywoływało u niego częsty kaszel, bóle głowy i oddychanie. Powód miał też zastrzeżenia do temperatury pomieszczeń. Wskazał także, że w okresie od dnia 27 lipca 2016 r. do

dnia 4 listopada 2016 r. osadzony był w celi nr 316. Pomieszczenie to nie spełniało żadnych norm, było zagrzybione, zaciemnione przez nieodpowiednie oświetlenie przez co pogorszył mu się wzrok. Zwrócił też uwagę, że już samo osadzenie w celi z „blindami” dawało możliwość zgodnie z przepisami prawa karnego wykonawczego do dłuższego spaceru o pół godziny, jednak jego prośby zostały zignorowane. Przebywając w tej celi powód często chorował, co narażało go na utratę zdrowia, utrudniano mu dostęp do lekarza, nie otrzymał żadnego leku przeciwbólowego. Powód wskazał również, że przez półtora miesiąca nie miał świadomości, że przebywał w jednej celi z osobą zarażoną wirusem HIV i HCV, która powinna być izolowana od zdrowych osób. Osoba ta, tak jak i powód, korzystała ze wspólnej miski służącej do mycia się, prania i zmywania podłóg. Dodał także, że woda w łaźniach była zimna, a czas przeznaczony na kąpiel był za krótki. Nie było też bieżącej ciepłej wody, co utrudniało mycie się i pranie. Oświetlenie w celach było nieodpowiednie przez co męczyły się oczy i pogarszał się wzrok, a prośby o doprowadzenie do lekarza specjalisty były ignorowane. Podniósł również, że górne łóżka na większości cel nie posiadają górnych zabezpieczeń, co grozi wypadnięciem podczas snu. Zarzucił też, że miał utrudniony kontakt z rodziną. Jego listy były wysyłane z dużym opóźnieniem, jak również w marcu 2017 r. zaczęto kraść jego listy z kartami, znaczkami i kopertami. W czasie, kiedy upominał się o przesyłkę, zbywano go, wystawiono bezpodstawny wniosek karny, nie wydawano mu przesyłek. Podniósł także, że mszczono się na nim psychicznie, wielokrotnie był zastraszany przez wychowawcę oddziału przez co miał myśli samobójcze, prośby o doprowadzenie do psychiatry były ignorowane. Nadto, jego rozmowy telefoniczne z adwokatami były kontrolowane przez funkcjonariuszy.

W odpowiedzi na pozew, pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Aresztu Śledczego w S. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko, pozwany podniósł, że powód nie wykazał przesłanek aktualizujących odpowiedzialność Skarbu Państwa. Nie udowodnił, by w wyniku bezprawnych działań, bądź zaniechania pozwanego doznał naruszenia dóbr osobistych. Pozwany zaprzeczył, aby powodowi nie zapewniono odpowiednich warunków bytowych w Areszcie Śledczym w S. i by w związku z tym doznał jakiegokolwiek szkody niemajątkowej. Z ostrożności procesowej, kwestionował wysokość dochodzonego przez powoda roszczenia.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W Areszcie Śledczym w S. w czterech pawilonach funkcjonuje 12 oddziałów mieszkalnych o łącznej pojemności 705 miejsc. Cele mieszkalne w Pawilonie A to cele o pojemności od 1 do 5 osób. W Pawilonie B znajdują się cele mieszkalne o pojemności od 1 do 3 osób (z przewagą cel trzyosobowych). Pawilon C składa się z cel mieszkalnych o pojemności od 1 do 4 osób, zaś Pawilon D – to cele mieszkalne o pojemności od 2 do 7 osób. Cele w Pawilonach A, B i C posiadają kąpielice sanitarne.

Cele mieszkalne we wszystkich oddziałach są wyposażone w podstawowy sprzęt kwaterekowy. Jednocześnie osoby osadzone mają zapewnione wystarczające warunki higieny (w tym w wyznaczonych porządkiem i regulaminem godzinach dostęp do ciepłej wody), dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę oraz oświetlenie. Osadzeni otrzymują trzy posiłki dziennie, w tym jeden ciepły.

W Areszcie Śledczym w S. zatrudnionych jest pięciu lekarzy (chirurg, lekarz ogólny, dwóch stomatologów oraz psychiatra). Ponadto w Jednostce penitencjarnej pracuje pięciu psychologów (czterech w dziale penitencjarnym i jeden w dziale terapeutycznym) oraz sześciu terapeutów.

(dowody: notatka urzędowa – k. 57; informacje o zaludnieniu jednostek penitencjarnych – k. 58-79, sprawozdanie z wizytacji – k. 110-119)

W Pawilonie A codziennie w godzinach 8.30-12.30 i 13.45-15.00 na placach spacerowych odbywają się 60-minutowe spacerki. Dyrektor może na wniosek lekarza zmienić czas trwania i sposób odbywania spacerki przez osadzonego chorego. Kąpiele odbywają się dwa razy w tygodniu, tj. w poniedziałki i czwartki w godzinach 8.15-12.30 oraz 13.45-16.00. Całkowity czas trwania kąpieli to 11 minut, w tym przez 6 minut podawana jest ciepła woda. Ponadto

ciepła woda jest dostarczana do cel mieszkalnych przez 30 minut po zakończeniu wydawania każdego posiłku. Skazani osadzeni w Pawilonie A mogą korzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego jeden raz w ciągu dnia. W uzasadnionych przypadkach dyrektor może zezwolić skazanemu na prowadzenie dodatkowej rozmowy. Czas rozmów telefonicznych nie może przekraczać 5 minut, z wyjątkiem rozmów m. in. z obrońcą, pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącego I. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania skazanego przed tym Trybunałem, z którymi rozmowy nie podlegają kontroli i nie są ograniczone czasowo.

(dowody: wyciąg porządku wewnętrznego Aresztu Śledczego w S. – k. 135-140)

J. B. przebywał w Areszcie Śledczym w S. w okresie od dnia 1 czerwca 2016 r. do dnia 4 kwietnia 2017 r. W trakcie izolacji był on zakwalifikowany do podgrupy klasyfikacyjnej R-1 i pobyt w jednostce w związku z toczącymi się czynnościami procesowymi uniemożliwiał jego zatrudnienie. W trakcie pobytu J. B. zaludnienie w Areszcie Śledczym w S. w żadnym okresie nie przekroczyło pojemności jednostki, nie odnotowano przeludnienia cel mieszkalnych.

J. B. w czasie pobytu w Areszcie Śledczym w S. przebywał w oddziałach I, II i III Pawilonu A. I tak:

- 1) w okresie 01.06.2016 r. – 16.06.2016 r. w celi nr **106** o powierzchni 9,11 m² z ilością miejsc 3. Faktycznie w tym okresie cela była zaludniona od 2 do 3 osób, a więc średni metraż na 1 osadzonego wynosił 3,037 m² i 4,555 m²;
- 2) w okresie 16.06.2016 r. – 29.06.2016 r. w celi nr **307** o powierzchni 6,99 m² z ilością miejsc 2. Faktycznie w tym okresie cela była zaludniona od 1 do 2 osób, a więc średni metraż na 1 osadzonego wynosił 3,5 m² i 6,99 m²;
- 3) w okresie 29.06.2016 r. – 04.11.2016 r. w celi nr **316** o powierzchni 10,34 m² z ilością miejsc 3. Faktycznie w tym okresie cela była zaludniona od 2 do 3 osób, a więc średni metraż na 1 osadzonego wynosił 3,45 m² i 5,17 m²;
- 4) w okresie 04.11.2016 r. 20.11.2016 r. w celi nr **315** powierzchni 9,09 m² z ilością miejsc 3. Faktycznie w tym okresie cela była zaludniona przez 3 osoby, a więc średni metraż na 1 osadzonego wynosił 3,03 m²;
- 5) w okresie 20.11.2016 – 21.11.2016 r. w celi nr **201** o powierzchni 9,19 m² z ilością miejsc 3. Faktycznie w tym okresie cela była zaludniona przez 2 osoby, a więc średni metraż na 1 osadzonego wynosił 4,59 m²;
- 6) w okresie 21.11.2016 r. – 18.01.2017 r. w celi nr **215** o powierzchni 9,22 m² z ilością miejsc 3. Faktycznie w tym okresie cela była zaludniona od 2 do 3 osób, a więc średni metraż na 1 osadzonego wynosił 3,074 m² i 4,61 m²;
- 7) w okresie 18.01.2017 r. – 04.04.2017 r. w celi nr **204** o powierzchni 9,4 m² z ilością miejsc 3. Faktycznie w tym okresie cela była zaludniona od 2 do 3 osób, a więc średni metraż na 1 osadzonego wynosił 3,13 m² i 4,7 m².

(dowody: przeglądarka historii rozmieszczenia J. B. – k. 80, karta historii rozmieszczenia – k. 81-82, wykaz pomieszczeń w Pawilonu A – k. 83-85, raporty z przebiegu służby oddziałowego – k. 86-89, zeznania świadka R. C. – k. 258v-259)

W w/w celach, w których przebywał J. B. zapewniano mu odpowiednie warunki bytowe, tj.: cele mieszkalne wyposażone były w odpowiedni sprzęt zgodny z normami przewidzianymi w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lutego 2014 r. i z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz regulaminem organizacyjno – porządkowym wykonywania kary pozbawienia wolności. W zakładach karnych i aresztach śledczych cele mieszkalne wyposaża się standardowo w jedną miskę na czterech osadzonych. Na prośbę osadzonego można wydać dodatkową miskę, lecz nie więcej niż 1 sztukę na dwie osoby osadzone. J. B. nie zgłaszał potrzeby dodatkowej miski, jak również nie składał żadnej skargi w tym zakresie.

Cele mieszkalne, w których przebywał J. B. posiadały zabudowane kąpiki sanitarne, które zapewniały ich niekłępujące użytkowanie. Środki higieny osobistej oraz do utrzymywania czystości w celi mieszkalnej J. B. otrzymywał zgodnie normami przewidzianymi dla osób osadzonych. Otrzymywał on środki do utrzymania porządku i czystości (płyn do mycia naczyń 100 ml, płyn do WC 500 ml i płyn uniwersalny 1000 ml – co miesiąc).

J. B. korzystał dwa razy w tygodniu z ciepłej kąpeli, która zgodnie z porządkiem wewnętrznym trwa 11 minut, natomiast ciepła woda w jej trakcie była podawana przez 6 minut. Ponadto J. B. miał stały dostęp do zimnej wody. Z kolei w celu zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych ciepła woda użytkowa udostępniana była osadzonym codziennie (3 razy po każdym posiłku przez 30 minut).

J. B. otrzymywał trzy posiłki dziennie, w tym jeden gorący według odpowiedniej normy wyżywienia o odpowiedniej wartości wyżywienia (skarg w tym zakresie nie zgłaszał). Również Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w S. nie miał zastrzeżeń co do sposobu wyżywienia. Wartość energetyczna posiłków w ramach dziennego wyżywienia osadzonych zawierała odpowiednią liczbę kalorii (nie mniej niż 2600 kcal; wartość odżywcza posiłków wyrażana procentowo – białko, tłuszcze i węglowodany była właściwa; dzienna ilościowa zawartość warzyw lub owoców w posiłkach (poza ziemniakami) była zgodna z określoną wartością „co najmniej 300 g”).

W celach mieszkalnych zapewniona była odpowiednia wentylacja grawitacyjna, natomiast natężenie oświetlenia w celach mieszkalnych spełniała normy oświetlenia pomieszczeń. W każdej celi mieszkalnej znajduje się okno zapewniające dostęp światła dziennego, zabezpieczone siatką i kratą, a w przypadku celi nr 316 również dodatkowymi zabezpieczeniami technicznymi – ochronnymi.

Bielizna osobista była wymieniana J. B. jeden raz w tygodniu, a bielizna pościelowa co dwa tygodnie. Zabrudzona pościel, zabrudzone ręczniki oraz bielizna osobista, czy ubrania więzienne w trakcie ich wymiany były dostarczane w celu wyprania podmiotowi zewnętrznemu. Nie odnotowano uwag, czy skarg odnoszących się do czystości zwracanej przez pralnię pościeli, czy bielizny. Stan rzeczy należnych osadzonym spełniał wszystkie wymogi sanitarnohigieniczne. J. B. nie zgłaszał zastrzeżeń przelozonym (wychowawcy, oddziałowemu, kwatermistrzowi, kierownikowi działu kwatermistrzowskiego, kierownikowi oddziału penitencjarnego, czy dyrektorowi) co do wyposażenia kwaterunkowego celi mieszkalnej lub sprzętu

J. B. mógł realizować codzienny spacer w wymiarze 1 godziny, uczestniczyć w zajęciach kulturalno-oświatowych zgodnie z grafikami.

J. B. utrzymywał kontakt z najbliższymi: konkubina, dzieckiem i bratem zarówno w formie korespondencyjnej, jak w formie widzeń. W trakcie pobytu J. B. wniósł dwie skargi w przedmiocie korespondencji. W jednej z nich zarzucał on, zaginięcie mu korespondencji prywatnej (list polecony ze znaczkami i kartami telefonicznymi), której nadawcą był A. M. (1). P. skargowe wykazało jednak, że przedmiotowa korespondencja nie wpłynęła do sekretariatu jednostki i skargę uznano za bezzasadną. Druga skarga dotyczyła nieuzasadnionego przetrzymywania korespondencji adresowanej do Rzecznika Praw Obywatelskich. Również i w tym przypadku, postępowanie skargowe wykazało bezzasadność skargi J. B..

Zasadniczo rozmowy telefoniczne w Pawilonie A nie mogą przekraczać 5 minut i podlegają one kontroli administracji jednostki penitencjarnej. Wyjątkiem od tej zasady stanowią rozmowy telefoniczne realizowane przez osadzonych z pełnomocnikami procesowymi i innymi określonymi podmiotami. Wówczas nie podlegają one kontroli i co do zasady nie są ograniczone czasowo. W Areszcie Śledczym w S. nie stwierdzono przypadków nieuzasadnionego skracania rozmów telefonicznych czy niezgodnego z prawem podsłuchiwanie rozmów osadzonych z adwokatami. J. B. w trakcie pobytu w jednostce nie wniósł tego rodzaju skarg czy uwag, pomimo iż był wielokrotnie przyjmowany przez dyrektora jednostki i innych funkcjonariuszy w różnego rodzaju sprawach. Nie poruszał on kwestii związanych ze skracaniem rozmów telefonicznych czy ich podsłuchiwanie.

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w S. J. B. miał zapewnioną odpowiednią opiekę wychowawczą, psychologiczną oraz możliwość indywidualnych rozmów z dyrektorem jednostki. W trakcie pobytu w celi nr 316 J. B. nie zgłaszał skarg w zakresie warunków socjalno – bytowych, składu osobowego celi, czy problemów natury psychicznej. Nie sprawiał on większych problemów wychowawczych. Przebywał on w celach o dobranym składzie osobowym. Dwukrotnie występowało z wnioskami o wymierzenie kary dyscyplinarnej, z czego jeden raz ukarano go za wulgarnie zachowanie wobec dyrektora jednostki. J. B. podczas kontaktów z psychologiem lub dyrektorem jednostki nie zarzucał, aby wychowawca II oddziału traktował go w sposób niehumanitarny. W rozmowach z wychowawcą i w trakcie rozmów z psychologiem nie deklarował on myśli suicydalnych. Był on kilkakrotnie informowany przez wychowawców i psychologa o obowiązku zgłaszania do przełożonych stanów depresyjnych czy innych problemów emocjonalnych.

(dowody: notatka urzędowa – k. 90, pismo – k. 91, protokół kontroli – k. 92-96, protokół z pomiarów oświetlenia elektrycznego – k. 97-100, 101-103, 104-107, protokół z okresowej kontroli przewodów kominowych w budynku Pawilonu A – k. 108, 109, opinia – k. 141, projekt oceny okresowej – k. 142, rozmowa psychologiczna – k. 143, protokół – k. 144, 145, 146, 147, notatka służbowa – k. 148, notatka służbowa – k. 149, przeglądarka kar dyscyplinarnych – k. 150, wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej – k. 151-152, pismo – k. 154, skarga – k. 155, pismo – k. 156, notatka służbowa – k. 154, notatka służbowa – k. 158, sprawozdanie – k. 159, pismo – k. 160, pismo – k. 161, sprawozdanie – k. 162, pismo – k. 163, pismo – k. 164, wykaz – k. 165-170, zeznania świadka A. B. (1) – k. 259-259v, zeznania świadka A. M. (2) – k. 259v-260v, zeznania świadka P. K. – k. 396-396v)

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w S. J. B. miał zapewnioną bezpłatną opiekę medyczną, adekwatną do stanu jego zdrowia. Przy przyjęciu do jednostki nie zgłaszał on dolegliwości i nie podawał przewlekłych schorzeń. W dniu 04.08.2016 r. J. B., z uwagi na powzięcie wiadomości o pobycie w jednej celi z osobą chorą na HIV, zgłosił się do lekarza o wykonanie badań HCV i HIV. Badania te zostały zlecone (w dniu 11.08.2016 r. pobrano od niego materiał do badania). Wirus ten został w tym czasie wykryty u współosadzonego powoda - P. B., którego niezwłocznie po wykryciu choroby przewieziono do szpitala w Areszcie Śledczym w G.. Również w dniu 17.01.2017 r. J. B. zgłosił się ponownie o wykonanie badań HCV i HIV i badanie te zostały zlecone (materiał do badań pobrano w dniu 18.01.2017 r., zaś dnia 31.01.2017 r. osadzony zgłosił się do lekarza ambulatorium w celu interpretacji wyników). J. B. kilkakrotnie zapisywał się do książki zgłaszających się do lekarza, po czym rezygnował z wizyty. Tak było w dniach: 18.08.2016 r., 25.08.2016 r., 01.09.2016 r., pomimo iż inni osadzeni, w tym współosadzeni z celi mieszkalnej J. B. byli przez lekarza przyjmowani. Odmówiono J. B. otrzymania z wolności leków przeciwbólowych.

(dowody: pismo – k. 120, sprawozdanie – k. 122, skarga – k. 123, notatka urzędowa – k. 125, książka zgłaszających się do lekarza – k. 126-132, pismo – k. 134, notatka służbowa – k. 171, kserokopia dokumentacji medycznej – k. 172, zeznania świadka A. S. – k. 258v, zeznania świadka P. B. – k. 361v).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy: złożonych dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności nie kwestionowano, oraz w oparciu o zeznania świadków: K. A., K. B., P. B., P. K., A. S., R. C., A. B. (2), A. M. (2). Załączonym do akt dokumentom Sąd dał wiarę, jako że ich autentyczność, jak i wynikające z nich fakty nie budziły wątpliwości w świetle analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Nie były one kwestionowane przez żadną ze stron, dlatego też uznano wynikające z nich okoliczności za bezsporne.

Sąd uznał zeznania wyżej wskazanych świadków za w pełni wiarygodne. Świadców: A. S., R. C., A. B. (2) i A. M. (2) są pracownikami służby więziennej i są zatrudnieni w Areszcie Śledczym w S.. Świadców potwierdzili, iż w Areszcie Śledczym w S. zachowane są odpowiednie określone przepisami warunki socjalno – bytowe w celach mieszkalnych, w tym także, że na każdego osadzonego przypadają minimum 3 m² powierzchni celi. Zeznania ww. świadków są spójne, logiczne i konsekwentne. Znajdują także potwierdzenie w dokumentach złożonych do akt sprawy.

Sąd nie miał też zastrzeżeń do zeznań świadków: K. A., K. B., P. B. i P. K.. Potwierdzili, że w czasie pobytu we wspólnej celi z powodem, pomieszczenia nie były przeludnione, nie mieli oni żadnych zastrzeżeń do oświetlenia, żywienia, warunków socjalno-bytowych. Powód w ich obecności nie zgłaszał zastrzeżeń co do stanu zdrowia, z

wyjątkiem bólu głowy, nie składał skarg dotyczących problemów w kontaktach z rodziną i adwokatem. Zeznania te, w ocenie Sądu, są spójne, zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym. Świadkowie nie zgłaszali, aby w jednostce penitencjarnej powód przez funkcjonariuszy więziennictwa był traktowany w sposób sprzeczny z wewnętrznym porządkiem obowiązującym w tej jednostce odpowiadającym stosownym przepisom.

Zeznania świadków: T. S. (1) (k. 175v.) i I. A. (k. 315-316) częściowo uznane zostały za niewiarygodne, tj. w części w której wywodzili oni, iż cele w których przebywali razem z powodem były przeludnione. Było to jest sprzeczne z załączonym materiałem dowodowym w postaci dokumentów historii rozmieszczenia osadzonych. Ponadto zeznania ww. świadków opierają się na subiektywnej ocenie warunków bytowo-socjalnych w Areszcie Śledczym w S., której w żaden sposób nie da się zweryfikować.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. (art. 24 § 1 i 2 k.c.).

Stosownie do brzmienia art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

W przepisie art. 24 § 1 k.c., będącym podstawą prawną roszczenia powoda, ustanowione zostało domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego (art. 23 k.c.). Domniemanie to podlega obaleniu przez wykazanie uprawnienia do określonego działania. Kto zatem twierdzi, że naruszono jego dobro osobiste, nie musi wykazywać bezprawności (art. 6 k.c.), nie zwalnia go to jednak od obowiązku wykazania, że do naruszenia (zagrożenia) dobra osobistego faktycznie doszło. Ciężar przytoczenia faktów w tym zakresie spoczywa więc na powodzie, który powinien wywiązać się z niego w zakresie umożliwiającym sądowi sprawdzenie zasadności żądania.

Wobec powyższego, w kontekście treści przepisów art. 24 k.c. oraz art. 448 k.c. oraz stawianych w pozwie zarzutów, podnieść należy, że to na powodzie ciążył obowiązek wykazania, że doszło do naruszenia jego dobra osobistego, natomiast na pozwanym spoczywał ciężar wykazania, iż warunki w areszcie śledczym odpowiadały obowiązującym normom (art. 6 k.c. w zw. z art. 24 k.c., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, Legalis nr 83967). Przy rozważaniach, czy w okolicznościach rozpoznawanej sprawy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, decydujące znaczenie mają - nie subiektywne odczucia danej osoby - ale to, jaką reakcję wywołuje naruszenie w racjonalnym społecznym odbiorze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001 r., V CKN 195/01, Legalis nr 52691). Należy więc przyjmować koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107). Nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych.

Zatem najpierw obowiązkiem strony powodowej jest wykazanie przy użyciu wszystkich dostępnych środków dowodowych, że doszło do naruszenia dóbr osobistych. W niniejszej sprawie powód wywodził szereg zarzutów co do warunków bytowo – socjalnych cel mieszkalnych w Areszcie Śledczym w S. oraz ograniczania go w dostępie do lekarza, kontaktu z adwokatem tudzież przetrzymywania korespondencji. Pozwany tym okolicznościom zaprzeczył wskazując, że warunki bytowe w Areszcie Śledczym w S. były odpowiednie i powód nie doznał jakiegokolwiek szkody niemajątkowej.

W ocenie Sądu, w okresie pobytu powoda w Areszcie Śledczym w S. nie doszło do bezprawnych działań lub zaniechań po stronie pozwanego skutkujących naruszeniem dóbr osobistych powoda. Warunki bytowe cel mieszkalnych nie odbiegały od warunków określonych w przepisach regulaminu porządku organizacyjnego obowiązującego w Areszcie Śledczym w S., a pozostających w zgodzie z przepisami Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152, poz. 1493) oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. z 2016 r. poz. 2231).

Zdaniem Sądu powód nie wykazał, aby w okresie jego pobytu w Areszcie Śledczym w S. zaludnienie w celach mieszkalnych przekroczyło pojemność jednostki. Powierzchnia każdej celi mieszkalnej, w której przebywał powód, przypadająca na skazanego, nie była mniejsza niż 3 m². Nie doszło więc do naruszenia art. 110 § 2 zd. 1 k.k.w.

Warto jest też podkreślić, że w celach mieszkalnych, w których przebywał powód, zapewniano mu odpowiednie warunki bytowe, tj.: cele mieszkalne wyposażone były w odpowiedni sprzęt. Powód nie zgłaszał zapotrzebowania na dodatkowy sprzęt, w tym miskę, jak również nie składał żadnej skargi w tym zakresie. Cele mieszkalne posiadały zabudowane kąpiki sanitarne, które zapewniały ich niekrępujące użytkowanie. Powód miał możliwość korzystania dwa razy w tygodniu z ciepłej kąpeli, a nadto ciepła woda użytkowa udostępniana była osadzonym codziennie (3 razy po każdym posiłku przez 30 minut). Powód otrzymywał trzy posiłki dziennie, w tym jeden gorący według odpowiedniej normy żywienia o odpowiedniej wartości żywienia, sporządzonym pod kierunkiem dietetyka. Wartość energetyczna posiłków w ramach dziennego żywienia osadzonych zawierała odpowiednią liczbę kalorii. W celach mieszkalnych zapewniona była też odpowiednia wentylacja grawitacyjna, natomiast natężenie oświetlenia w celach mieszkalnych spełniało normy oświetlenia pomieszczeń. W każdej celi mieszkalnej znajdowało się okno zapewniające dostęp światła dziennego, zabezpieczone siatką i kratą, a w przypadku celi nr 316 również dodatkowymi zabezpieczeniami techniczno – ochronnymi. Powód mógł też realizować codzienny spacer w wymiarze 1 godziny, uczestniczyć w zajęciach kulturalno-oświatowych zgodnie z grafikiem. Powód nie udowodnił, aby doszło do nieuzasadnionego przetrzymywania jego korespondencji adresowanej do Rzecznika Praw Obywatelskich, jak też zaginięcia na terenie jednostki penitencjarnej korespondencji, której nadawcą był A. M. (1). Bezzasadny był też wniosek, aby rozmowy telefoniczne powoda z adwokatem były ograniczane czasowo. W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w S. powód J. B. miał zapewnioną odpowiednią opiekę wychowawczą, psychologiczną oraz możliwość indywidualnych rozmów z dyrektorem jednostki. W trakcie pobytu w celi nr 316 J. B. nie zgłaszał skarg w zakresie warunków socjalno – bytowych, składu osobowego celi, czy problemów natury psychicznej. Podczas kontaktów z psychologiem lub dyrektorem jednostki nie zarzucał on także, aby wychowawca II oddziału traktował go w sposób nieodpowiedni. W rozmowach z wychowawcą i w trakcie rozmów z psychologiem nie deklarował on myśli suicydalnych. W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w S. powód miał zapewnioną bezpłatną opiekę medyczną, adekwatną do stanu jego zdrowia.

Powyższe okoliczności zostały poparte przedstawionym przez pozwanego szerokim materiałem dowodowym, którego wiarygodności powód nie podważył. Nie przedstawił żadnych przeciwdowodów, które wskazywałyby, że pozwany w rzeczywistości nie wywiązywał się ze swych obowiązków względem niego lub, że gwarantowane skazanemu prawa miały charakter iluzoryczny wobec niemożności ich wyegzekwowania.

W tym miejscu należy również nadmienić, że samo subiektywne poczucie krzywdy powoda i jego przekonanie o zasadności swojego stanowiska, nie może zastąpić procesowego wykazania, zgodnie z ogólną regułą dowodową art.

6 k.c. – wszystkich przesłanek odpowiedzialności pozwanego. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy – o czy był mowa wyżej - nie dawał zaś żadnych podstaw do przypisania pozwanemu zachowań stanowiących o naruszeniu jakichkolwiek dóbr osobistych powoda, z którym to faktem wiązało się żądanie udzielenia ochrony w sposób określony w treści pozwu.

Warunki odbywania kary przez powoda były adekwatne do tego, jakie miała obowiązek zapewnić administracja jednostki penitencjarnej na podstawie obowiązujących przepisów, w tym między innymi Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152, poz. 1493) oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. z 2016 r. poz. 2231). W Areszcie Śledczym w S. przeprowadzane były stosowne kontrole w celu oceny stanu sanitarnego, które nie wykazały nieprawidłowości, przeprowadzano też z wynikiem pozytywnym w poszczególnych celach pomiary oświetlenia elektrycznego, a także kontrole przewodów kominowych. Areszt Śledczy podlegał też stosownie do treści § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobu, zakresu i trybu nadzoru penitencjarnego (Dz. U. Nr 152, poz. 1496 z późn. zm.) w określonym przepisami terminie wizytacjom sędziego penitencjarnego, w których badano m.in. stan opieki medycznej i stan sanitarny jednostki. Ostatnia przeprowadzona wizytacja wypadła pozytywnie – nie zachodziła potrzeba wydania zaleceń (k.110-119). Nie została też uwzględniona przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w B. skierowana do tego organu skarga powoda dotycząca braku właściwej opieki medycznej (k. 120). Zarzuty powoda dotyczące jakości, ilości i wagi podawanych posiłków nie znalazły potwierdzenia chociażby w zeznaniach świadków w osobach innych osadzonych w Areszcie Śledczym w S.. Wprawdzie świadek T. S. (k. 175v.-176) podał, że jedzenie nie jest dobre i od osób zatrudnionych w kuchni jednostki słyszał, że jest przeterminowane, a świadek I. A. (k. 315-316) wskazał, że porcje są za małe, a zupy śmierdzące, to trudno taką ocenę traktować jako obiektywną, gdyż jest ona ogólnikowa, a inni świadkowie, i to nie tylko pracownicy pozwanego, lecz także inni osadzeni, jak K. A., K. B. i P. B. żadnych uwag w tym zakresie nie mieli, zaś nie mieli świadek P. K. – osadzony pracujący w kuchni Aresztu wprost zaprzeczał, aby kiedykolwiek podawano nieświeże artykuły spożywcze, są one przywożone przez dostawców na bieżąco oraz opisał, że porcje są sprawdzane przez kierownictwo, szefa kuchni i dietetyka.

Zadaniem jednostki penitencjarnej, w której następuje wykonanie kary pozbawienia wolności czy środków stosowanych w trakcie postępowania przygotowawczego w postaci aresztu, jest izolacja osadzonego. Dyskomfort związany z przebywaniem w zakładzie karnym i istniejącymi tam warunkami jest immanentnie związany z pozbawieniem wolności. W ocenie Sądu, samo niezadowolenie z przebiegu odbywania kary pozbawienia wolności i warunków lokalowych panujących w jednostce penitencjarnej, nie może zasadnie stanowić o naruszeniu dóbr osobistych powoda, w tym naruszeniu jego godności, skutkującym celowym zastosowaniem cywilnoprawnych środków ochrony tych dóbr. Każdemu kto dopuszcza się naruszenia porządku prawnego obowiązującego w państwie powinno być wiadomym, że w ramach obowiązujących przepisów prawa dopuszczalne są w trakcie odbywania kary określone działania, które ze swej istoty dotyczą dóbr osobistych człowieka, takich jak wolność, cześć czy godność. Przykładem takiego działania jest ograniczenie uprawnień skazanego co do możliwości swobodnego dysponowania określonymi przedmiotami, czy też swobody wyboru miejsca pobytu, czy też współosadzonych, kontaktowania się z osobami przebywającymi poza miejscem izolacji, korespondencji, doboru i rodzaju posiłków, korzystania ze środków higieny. Są to jednak działania prawnie dopuszczalne, a więc jeżeli nie wykraczają poza granice działania w ramach porządku prawnego, to nie są bezprawne i nie prowadzą do powstania roszczeń zmierzających do ochrony dóbr osobistych. Powód, jak każda osoba pozbawiona wolności i przebywająca w zakładzie karnym podlegał ścisłym rygorom przewidzianym w przepisach wewnętrznych jednostki penitencjarnej opartej na obowiązującym prawie, do których zobowiązany był stosować się i które w istotnym stopniu ograniczały mu swobodę zachowania.

W konsekwencji Sąd nie znalazł podstaw do stwierdzenia bezprawności działań pozwanego. Nie dopatrył się też naruszenia dóbr osobistych powoda. Dlatego też powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c.

SSO Małgorzata Szostak – Szydłowska

Sygn. akt I C 386/17

UZASADNIENIE

postanowienia zawartego w pkt II i III wyroku

Powód J. B. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego w S. zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej kwoty 90.000,- zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych wraz z kosztami procesu, w tym kwoty 40.000,- zł na rzecz powoda i kwoty 50.000,- zł na rzecz wybranego domu dziecka.

Pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Aresztu Śledczego w S. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W związku z oddaleniem powództwa o kosztach procesu orzeczono zgodnie z jego wynikiem na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., przy czym wysokość zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego wynika z treści § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm. Dz. U. z 2016 r. poz. 1668).

Sąd odstąpił od obciążania powoda brakującymi kosztami sądowymi mając na uwadze jego sytuację osobistą i majątkową. Powód odbywa karę pozbawienia wolności, w zakładzie karnym nie pracuje, nie ma majątku ani dochodów pozwalających na ewentualne wyegzekwowanie należności z tego tytułu na rzecz Skarbu Państwa.